

Veilig werken met de

Schilders, glazenwassers, staalbouwers, technische diensten en onderhoudsbedrijven; het is slechts een kleine greep uit de grote groep gebruikers die dagelijks de hoogwerker inzetten bij het uitvoeren van hun werkzaamheden. De stand van de techniek maakt de hoogwerker zeer veilig en het werken ermee lijkt eenvoudig. Toch vraagt het gebruik ervan zorgvuldigheid en concentratie van de gebruiker. En dat lukt lang niet in alle gevallen. Ongeveer 80 procent van de ongevallen met hoogwerkers zijn het gevolg van foutief of onveilig handelen door de bediener/gebruiker. Reden om tijdens een VSB-forumdiscussie eens stil te staan bij het veilig werken met de hoogwerker.

De hoogwerker is een mobiele werkplek waarmee het mogelijk is om veilig en efficiënt op hoogte te werken. Hoogwerkers worden vooral veel gebruikt in de industrie en de bouw. Kenmerkend is de hydraulische arm die op één of meerdere plaatsen kan scharnieren en aan het eind voorzien is van een platform of bak. Voor de aandrijving kan onder meer gebruik worden gemaakt van een diesel- of elektromotor (accu), stroom of een combinatie daarvan. Bekende uitvoeringen van de hoogwerker zijn de schaar-, telescoop-, knikarm-, spin-, auto-, rups- en vrachtwagenhoogwerker. Een groot aantal varianten dus, dat voor evenveel werkzaamheden in de bouw kan worden ingezet. Aan welke werkzaamheden of projecten kan daarbij worden gedacht? Willem van der Linden van Van der Linden RENTall: 'Kort samengevat wordt de hoogwerker ingezet voor alle kortduurende werkzaamheden op hoogte waar bijvoorbeeld de steiger niet of niet goed kan komen, dus van staalconstructeur tot studadoor. De kracht van de hoogwerker ten opzichte van de steiger is het feit dat geen verankeringen nodig zijn.'

Tijd bepaalt keuze

Monika van Eijnsbergen van Doornbos Equipment over de keuze van een hoogwerker: 'Bij de keuze voor de hoogwerker speelt de factor tijd vaak een belangrijke rol. Het op- en afbouwen van bijvoorbeeld een steiger neemt veel tijd in beslag. Wie dus in korte tijd veel meters moet maken, zoals schilders of gevelbeplaters, kiest al snel voor de hoogwerker. En die hoogwerker wordt tegenwoordig al geleverd in meer dan 80 varianten. Dat betekent dat de leverancier een steeds belangrijker functie krijgt in het geven van advies over het beste arbeidsmiddel. Zeker wanneer je bedenkt dat er ook nog eens zoveel verschillende arbeidsmiddelen naast de hoogwerker zijn.' Miel Ferket van Scaffolding Training Europe: 'Die keuze voor de hoogwerker is vaak het resultaat van een tijd-/risico-analyse. Bij die analyse wordt rekening gehouden met de duur van de activiteit maar ook met het aantal risicominuten dat gemoeid is met bijvoorbeeld de op- en afbouw van het arbeidsmiddel. Je merkt daarbij dat de hoogwerker met een opmars bezig is en dat de ontwikkelingen op dat

gebied zeker niet stilstaan. Recent heb ik nog in een hoogwerker gestaan, die een hoogte van 108 meter kon bereiken.'

Over het gebruik van de hoogwerker vertelt Berend Vos van Skyworks: 'Wij merken dat het gebruik van de hoogwerker onder schilders afneemt. Dat laat zich ook logisch verklaren, omdat een deel van de

Berend Vos van Skyworks: 'Niet in één product denken, maar in de kracht van de combinatie van arbeidsmiddelen.'

schilders zich ontwikkelt tot 'totaalleverancier' die naast het schilderwerk ook tal van andere werkzaamheden aanneemt. Dan wordt het al interessanter om bijvoorbeeld een steiger in te zetten. Daarmee is eigenlijk ook al aangegeven dat de looptijd van een project een belangrijk item is bij de keuze voor een arbeidsmiddel. Wij zijn ervan overtuigd dat je niet in één product moet denken, maar in de kracht van de combinatie van arbeidsmiddelen. Die kracht wordt alleen lang niet door iedereen onderkend. De markt wordt helaas gedomineerd door kortingen. Daarbij wordt voor-

een onderkend. De markt wordt helaas gedomineerd door kortingen. Daarbij wordt voor-

bij gegaan aan de winst die te behalen is door arbeidsmiddelen slim te combineren.'

Meer aandacht voor veiligheid

Een bewezen product als de hoogwerker is veilig. Dat geldt echter niet voor alle situaties waarin en de manier waar-

op met hoogwerkers wordt gewerkt. Daarom is het zeer belangrijk om de veiligheidsvoorschriften van de leverancier op te volgen. Is de gebruiker daarvan voldoende op de hoogte? Berend Vos: 'Een bedrijf wilde recent hun hoogwerker meeslepen achter hun bus. Wat men blijkbaar niet wist, is dat zo'n hoogwerker ruim 30.000 kg weegt. Dat neem je niet even achter je busje mee. Het maakt wel duidelijk dat er nog veel onbekendheid is over wat wel en wat niet kan. En dan gaat het nog niet eens over de gebruiksfase. Het is aan de stand van de techniek van de hoogwerker te danken dat er zo weinig ongelukken gebeuren.' Monika van Eijnsbergen: 'De hedendaagse hoogwerker is standaard voorzien van alle mogelijke veiligheidsfuncties. De praktijk leert dat die nog te weinig worden gebruikt. De bekendheid daarmee is gewoonweg te gering. Wij bieden bij afname van een hoogwerker een gebruikerscursus en adviseren bedrijven daar altijd gebruik van te maken.' Zou het daarom niet raadzaam zijn om de hoogwerker alleen met opleiding te verhuren? Miel Ferket: 'De werkgever is verantwoordelijk voor een groot aantal zaken. Hij zal zelf of samen met zijn leverancier een antwoord moeten hebben op de vraag welke kennis en kunde er nodig is om in een hoogwerker te werken en welke hoogwerker daar het best bij past. In het buitenland gelden wat dat betreft strengere eisen dan in Nederland. Maar het gaat niet alleen om de regelgeving. Minstens zo belangrijk is het toezicht op die regels. En dat is er momenteel, helaas, veel te weinig.' Willem van der Linden merkt dat er ook andere ontwikkelingen zijn die het veilig gebruik van de hoogwerker negatief beïnvloeden: 'Je merkt dat er steeds meer werk in steeds kortere tijd gedaan moet worden. Die tijdsdruk gaat altijd ten koste van veiligheid.'

Waar moet de gebruiker dan op letten wanneer hij een hoogwerker inzet voor het uitvoeren van zijn werkzaamheden? Willem van der Linden: 'Overbelasting op hoogte en het buiten rijden zijn twee gro-

VSB-Forumdiscussie

De VSB-Forumdiscussie is een initiatief van de Vereniging van Steiger-, Hoogwerk- en Betonbekistingbedrijven (VSB). Door hun jarenlange ervaring beschikken de VSB-leden over een onschatbare hoeveelheid kennis en deskundigheid. Die knowhow wordt nu ook via de forumdiscussie overgedragen. Tijdens de discussie passeren onder meer de stand der techniek, ontwikkelingen en aandachtspunten voor potentiële gebruikers de revue. De VSB-Forumdiscussie wordt vier maal per jaar georganiseerd, waarbij actuele of relevante onderwerpen centraal staan. De bijeenkomsten staan onder leiding van Frank de Groot, hoofdredacteur van BouwTotaal en vinden plaats onder auspiciën van de PR-commissie van de VSB.

Deelnemers aan de VSB-Forumdiscussie over hoogwerkers waren Willem van der Linden van Van der Linden RENTall (Rosmalen), Berend Vos van Skyworks (Berkel en Rodenrijs), Monika van Eijnsbergen van Doornbos Equipment (Rotterdam) en Miel Ferket van Scaffolding Training Europe (Barendrecht).

hoogwerker

te gevaarpunten. Alle hoogwerkers zijn tegenwoordig uitgerust met overlastbeveiliging. Die beveiliging is vaak ingericht voor lasten die van beneden naar boven worden gebracht. Je merkt echter dat de hoogwerker steeds vaker wordt gebruikt om goederen van boven naar beneden te brengen, bijvoorbeeld tijdens een gebouwrenovatie. Daarmee loop je dan ook direct een behoorlijk risico.' Berend Vos vult aan: 'Je merkt dat de puntbelasting van de hoogwerker vaak wordt vergeten. Een kleine verzakking onder één van de stempels zorgt bovenin de bak, waar de gebruiker zich bevindt, voor een grote 'zwieper'.' Het is des te belangrijker dat bij het moment van verhuren duidelijk wordt aangegeven dat uitleg kan worden gegeven hoe men de hoogwerker moet gebruiken', aldus Monika van Eijnsbergen.

Flyer Veilig werken met hoogwerker

Om de gebruiker zoveel en zo goed mogelijk te informeren over het veilig werken met de hoogwerker, heeft de VSB een flyer geïntroduceerd waarin alle aandachtspunten overzichtelijk zijn samengebracht. De flyer is volgens Willem van der Linden een uitstekend hulpmiddel voor de gebruiker. Ook Miel Ferket erkent de waarde van de flyer: 'Elke werkgever zou zijn werknemers die in hoogwerkers werken, hiermee bekend moeten maken. En hij moet er natuurlijk op toezien dat die regels worden nageleefd.' Het advies is dan ook om de flyer zoveel mogelijk te gebruiken. En de flyer leent zich daar ook voor. Alle informatie wordt op een begrijpelijke manier gepresenteerd. Werkgevers zullen er daarnaast op moeten toezien dat de informatie ook daadwerkelijk wordt begrepen én nageleefd.

Willem van der Linden: 'De veiligheidsketen loopt vaak van boven naar beneden; van werkgever naar werknemer. Op alle niveaus binnen het bedrijf moet iedereen zich bewust zijn van het belang en de noodzaak van veiligheid. Een goede manier om dat mogelijk te maken, is een toolboxmeeting waarin de flyer wordt behandeld en waar nodig wordt uitgelegd.' Monika van Eijnsbergen beseft wel dat de controle op het gebruik niet altijd goed te realiseren is: 'De werkgever heeft vaak geen tijd voor toezicht op naleving van de voorschriften. Van alle fouten die er worden gemaakt is 80 procent het gevolg van bedieningsfouten. Er wordt nog te weinig beseft dat met het voorkomen van die fouten geld kan

Miel Ferket van Scaffolding Training Europe: 'Toezicht op naleving minstens zo belangrijk als regelgeving.'

worden verdiend. Niet alleen de veiligheid maar ook de efficiency verbetert daarmee. Als je weet waar je mee bezig bent, kun je je werk ook beter doen. Het is niet voor niets dat wij al onze nieuwe klanten de flyer automatisch toesturen. Voor ons staat

het achterliggende advies bij de verhuur van een hoogwerker voorop.' Berend Vos gaat nog een stapje verder: 'Wij willen in principe vooraf weten waar de hoogwerker naar toe gaat. Dat betekent dat het werk vooraf wordt opgenomen en op

Willem van der Linden van Van der Linden RENTall: 'Kortingen mogen niet ten koste gaan van veiligheid.'

basis daarvan een advies wordt gegeven. Daar kijken we ook of andere arbeidsmiddelen misschien beter aansluiten op de uit te voeren werkzaamheden.'

Scholing als basis voor veiligheid

Het gebrek aan kennis over het gebruik van de hoogwerker, doet vermoeden dat er te weinig aan scholing en opleiding wordt gedaan. En, gelet op de gevaarpunten, is die scholing geen overbodige luxe. Zijn er op dit gebied voldoende cursussen en opleidingen beschikbaar? Berend Vos: 'In principe zijn er evenveel cursussen als er leveranciers zijn. Het zou uiteraard goed zijn als daar nog meer lijn in komt. Dat zou uitstekend kunnen tijdens toolbox-meetings, waar een cursus wordt gecombineerd met toetsing en na afloop wordt afgerond met een deelnamecertificaat. Bovendien is dat een goed moment om het werk op te nemen in het kader van de Risico-Inventarisatie & -Evaluatie (RI&E). Daar komt de deskundigheid van de leverancier uitstekend bij van pas.'

Monika van Eijnsbergen: 'Bij Doornbos Equipment hanteren we een tweesporenbeleid, zodat we altijd aan de wensen van onze klanten tegemoet kunnen komen. Enerzijds geven wij zelf instructies over het veilig werken met de hoogwerker. Deze praktische instructie-trainingen zijn kosteloos en kunnen zelfs in groepsverband op locatie worden verzorgd. Hiervoor hebben wij ook verschillende videopresentaties samengesteld zodat groepen op maat kunnen worden bediend. Anderzijds bieden wij erkende trainingen, waarvoor gebruik wordt gemaakt van een derde partij. Deze erkende cursussen worden afgerond met een deelnamecertificaat.' Willem van der Linden verwoordt waar veel leveranciers mee worden geconfronteerd: 'Je hebt als leverancier vaak alleen te maken met degene die het materiaal in

ontvangst neemt. Dat betekent dat je de uiteindelijke gebruiker niet spreekt. Dat geldt niet alleen voor de hoogwerker, maar ook voor andere arbeidsmiddelen. Tegelijkertijd merk je dat andere leveranciers daarop inspelen door minder aandacht aan veiligheid te besteden en de nadruk op de prijs te leggen.'

In tegenstelling tot veel omringende landen worden in Nederland veel van de cursussen door de leveranciers verzorgd. Miel Ferket: 'Wij geven veel hoogwerker-trainingen in België en Frankrijk. In Nederland is dat minder omdat veel van de verhuurbedrijven zelf cursussen geven. In België laat men dat liever door een onafhankelijke derde uitvoeren. Bij de trainingen die wij verzorgen, checken wij eerst waar en met welke hoogwerkers men werkt. Op basis daarvan wordt een cursus van één of twee dagen gehouden.' Berend Vos ziet ook een rol weggelegd voor de opdrachtgever: 'In principe is tot de overdracht van de hoogwerker alles goed geregeld. Daarna wordt het allemaal enigszins onduidelijk. Als branche steken wij veel energie in het toevoegen van waarde in de vorm van cursussen en trainingen. Die inspanningen worden lang niet altijd door de opdrachtgever herkend. Als aan-

Monika van Eijnsbergen van Doornbos Equipment: 'Factor tijd bepalend voor keuze voor hoogwerker.'

nemer zou je kunnen verlangen dat onderaannemers of ZZP'ers die met hoogwerkers werken over de nodige kwalificaties beschikken.'

Miel Ferket denk dat ook het kwaliteitsbesef daar een rol bij speelt: 'Men praat liever niet over kwaliteit maar over de vraag 'wat wordt nog geaccepteerd?' Je ziet dat ook bij steigerbouwbedrijven, waar dezelfde hoeveelheid werk met steeds minder personeel moet worden gedaan. De enige drijfveer daarvoor is de prijs. En juist de kwaliteit zou de leidraad voor het handelen moeten zijn.' Dat zie je ook bij het gebruik van de hoogwerker als personenlift, waar -ten onrechte- steeds vaker voor wordt gekozen. Willem van der Linden: 'Je mag bij een hoogwerker of hefsteiger hoe dan ook niet in- en uitstappen op hoogte. Laat staan dat je de hoogwerker als personenlift mag

gebruiken. In de praktijk houdt lang niet iedereen zich daaraan. En leveranciers spelen daar weer op in met overstapvoorzieningen. Het verbod op in- en uitstappen wordt zo eigenlijk omgebogen naar gedogen.' Berend Vos: 'Veel gebruikers zien het gevaar niet of willen het niet zien. Ik heb wel eens het gevoel dat men geen notie van gevaar heeft.'

Trends

Het bijbrengen van een beter begrip van veiligheid is iets dat door verschillende partijen in de hoogwerkerbranche serieus wordt opgepakt. Dat komt niet alleen tot uitdrukking in nieuwe samenwerkingsverbanden en het uitbrengen van informatie voor de gebruiker. Ook technische ontwikkelingen kunnen daarbij bepalend zijn. Welke ontwikkelingen krijgen momenteel veel aandacht? Berend Vos: 'De belangrijkste ontwikkeling is die van machines die minder impact hebben op de omgeving. Hoogwerkers die smaller, lichter en makkelijker verplaatsbaar zijn. Je ziet die trend bij alle grote leveranciers.' Monika van Eijnsbergen: 'De bouw en architectuur kenmerken zich door kleiner wordende ruimtes en steeds complexere constructies. Daarnaast worden ook aan de vloerbelasting steeds hogere eisen gesteld. Daar spelen wij met onze hoogwerkers op in met hoogwerkers die een zo gering mogelijk gewicht combineren met een zo groot mogelijke reikwijdte. Daarnaast zie je dat een steeds groter aantal bedrijven inziet dat veiligheid niet alleen geld kost, maar vaak nog meer oplevert.'

Een positieve ontwikkeling die daarnaast veel belangstelling krijgt, is het gebruik van persoonlijke valbeveiligingsmiddelen. Alhoewel in vak- en normbladen voor hoogwerkers vaak wordt aangeraden om slechts bij hoogwerkers met een veranderlijke vlucht een harnasgordel te dragen, schrijft de Nederlandse Arbouwetgeving

voor dat elke werkgever zorg dient te dragen dat zijn of haar personeel geen knel- en valgevaar mag oplopen boven hoogtes van 2 meter. In de praktijk betekent dit dus eigenlijk dat bij elke vorm van hoogwerker gebruik gordels gebruikt moeten worden. Ook de flyer Veilig werken met de hoogwerker geeft hierover een dringend advies. Werkzaamheden worden immers vaak tot ver buiten de bak uitgevoerd en bij het plotseling wegvallen van de druk is het niet te voorkomen dat de bak onverwacht snel van positie verandert. De veiligheidslijn moet zodanig kort zijn, dat het werk wel goed kan worden uitgevoerd maar de werknemer niet uit de bak kan vallen.

(Advertentie)

Nieuw van Unilin

Isolatieplaten voor spouw, platdak en universele toepassingen

UTHERM
ISOLATIEPLATEN